

Подільське СЛОВО

№5 (5212) П'ятниця, 3 лютого 2017 року

12 сторінок

Увага! Загроза
для тварин

3

Є така професія — Вітчизну захищати

Фото з альбому Міністерства оборони на Flickr:
www.flickr.com/photos/ministryofdefenseua

Із 15 січня 2017 року оголошено набір кандидатів на військову службу за контрактом.

Про це повідомляють у Тернопільському об'єднаному міському військовому комісаріаті.

— У рамках реформування Збройних сил України та у зв'язку з переходом на професійну основу служби військовослужбовців за контрактом Тернопільський ОМВК продовжує відбір на військову службу мотивованих громадян, — **повідомляє військовий комісар Тернопільського об'єднаного міського військового комісаріату Микола Бойко.** — Порядок призову зазнав змін. Так, юнаки, котрі звертаються у військкомат, оформляють особову справу, проходять відповідні співбесіди, професійне тестування та огляд. У разі, якщо вони підходять за усіма критеріями для служби в ЗСУ за контрактом, призовники мають можливість обрати ту чи іншу військову частину для проходження служби. Відтак, їдучи в навчальний центр на термін до двох місяців, де буде здійснена підготовка, залежно від обраної спеціальності, майбутні військовослужбовці вже знатимуть, куди вони будуть розподілені. Звісно, якщо частина, в якій служитимуть військові-контрактники, братиме участь у бойових діях, то й вони зі своїм підрозділом будуть направлені в зону проведення АТО. Втім, кожен патріот, який любить рідну землю, знає, що основне завдання військовослужбовців — захищати Батьківщину. Боягузам в ЗСУ не місце.

— Підтримка армії, військовослужбовців є одним із пріоритетних завдань влади. Наш район був першим, де ухвалили програму підтримки для людей, які ідуть на державну службу за контрактом. Далі ініціативу продовжило місто Тернопіль, а згодом і інші райони нашого краю. Ми скеруємо по 10000 гривень кожному військовослужбовцю, який підписує контракт із ЗСУ. Спочатку ці кошти передбачали лише для мешканців Тернопільського

району, але після внесення змін у програму будь-який військовий-контрактник, який укладає відповідний договір із Тернопільським міськвійськкомісаріатом, отримує цю одноразову матеріальну підтримку від району, — **зауважує голова Тернопільської районної державної адміністрації Олександр Похилій.** — Наші військовослужбовці повинні відчувати таке необхідне їм піклування, адже вони виконують найважливішу функцію в нашій державі — захищають мирне небо, наші кордони, зберігають спокій кожного українця. Органи виконавчої влади й надалі робитимуть усе для того, щоб покращити умови життя наших воїнів та їхніх родин.

За словами Миколи Бойко, на контрактну службу в ЗСУ впродовж 2017-го на Тернопіллі прийматимуть чоловіків віком 18-60 років та жінок від 18 до 50 років. До слова, жінки-військовослужбовці у нашому краї — не рідкість, лави військових-контрактників і цьогогоріч поповнюють відважні представниці прекрасної статі.

Зрештою, далеко не всі, хто виявив бажання служити за контрактом, стають на захист української незалежності. У військових комісаріатах охочим нерідко відмовляють. Причиною цьому є невідповідність окремих осіб морально-психологічним вимогам, що не дає права довірити їм зброю.

Для проходження військової служби в ЗСУ та отримання грошового забезпечення майбутні військові-контрактники повинні пройти наступні етапи:

1. Кандидат на військову службу за контрактом оформляє особову справу у військовому комісаріаті для подальшого проходження служби в Збройних силах України.

2. Проходить навчання у військовому на-

вчальному центрі з грошовим забезпеченням від 7000 до 7500 гривень, залежно від посади в пункті постійної дислокації.

3. Після навчального центру у разі призначення на бойову посаду у військовій частині військовослужбовець за контрактом отримує грошове забезпечення від 10000 до 10500 гривень, залежно від посади в пункті постійної дислокації.

4. У разі передислокації частини в зону АТО на 2-гу та 3-тю лінію оборони військовослужбовці отримують від 12500 до 13000 гривень.

5. У разі передислокації частини на 1-шу лінію оборони військовослужбовці за контрактом отримують від 16000 до 16500 гривень.

6. Бюджетом Міністерства оборони України передбачено підвищення грошового забезпечення до 19000 гривень на 1-шій лінії оборони для військовослужбовців за контрактом, осіб солдатського та сержантського складу до кінця 2017 року та до 22000 гривень для офіцерського складу.

7. Одноразова грошова виплата в розмірі 10000 гривень від органів місцевої влади.

— До слова, усі соціальні пільги за військовослужбовцями та членами їх сімей зберігаються, а після підготовки у навчальному центрі буде видано посвідчення, яке дає можливість навчатися військовій справі та в подальшому проходити військову службу в арміях НАТО, — підсумовує військовий комісар Тернопільського ОМВК Микола Бойко.

За більш детальною інформацією звертатись у Тернопільський ОМВК та за телефонами:
(0352) 43-58-19 — черговий ОМВК — цілодобово;
066 086 83 24 — черговий ОМВК — цілодобово;
096 844 29 77 — Галина Віталіївна — з 8 до 17 год.

Тернопільський об'єднаний
військовий комісаріат
т. Тернопіль, вул. Тролейбусна, 5

Грошове забезпечення від 7 000 грн, одноразова допомога 10 000 грн

**Зоряна
Воловник —
вчитель року**

4

**Рак — не вирок,
а лише виклик**

5

**Нерукотворний
образ Ісуса
Христа
прибуде на
Тернопільщину**

6

**Здорова
розсада:
від насіння
до висадки**

10

ТОВ ЕКК "Роміс"

Проводить експертну оцінку нерухомого майна:
будинків, квартир, земельних ділянок тощо.

Роботи із землеустрою:

приватизація землі; геодезичні роботи;
нормативна оцінка земельних ділянок.

м. Тернопіль, вул. Крушельницької, 18, 7-й пов.,
тел./факс 43-50-27, 067 797-93-04

Компанія ТзОВ «Радехівський цукор» проводить безкоштовне відвантаження сирого жому в

· Збаразькому підрозділі (Тернопільська обл., Збаразький р-н, м. Збараж, майдан Кармелюка, 1);
· Хоростківському підрозділі (Тернопільська обл., Гусятинський р-н, м. Хоростків, вул. Заводська, 1);
· Чортківському підрозділі (Тернопільська обл., Чортківський р-н, смт Заводське, вул. І. Франка, 1).

Відвантаження відбувається кожного вівторка та четверга з 8 год. до 16 год.

Призначення

Микола Марцун — новий очільник прокуратури

1 лютого заступник прокурора Тернопільської області Ігор Муқан представив колективу Тернопільської місцевої прокуратури нового керівника. Ним став 36-річний Микола Марцун.

Він успішно пройшов усі етапи відкритого чотирирівневого конкурсу на зайняття цієї адміністративної посади. Зрештою, 30 січня 2017 року наказом Генерального прокурора України Юрія Луценка Марцун призначений на посаду, яка була вакантною з середини літа. Нагадаємо, що у липні 2016 року прокурора Тернопільської місцевої прокуратури Віталія Сідорова звільнили з посади після звинувачення в отриманні неправомірної вигоди.

Микола Марцун працює в органах прокуратури з 2001 року. З тих пір він був старшим слідчим в обласній прокуратурі, прокурором Монастирського та Підволочиського районів. До моменту призначення на пост керівника Тернопільської місцевої прокуратури займав посаду першого заступника керівника Терновлянської місцевої прокуратури.

Юридична консультація

Як власнику нерухомості захистити своє майно від шахрайства чи рейдерства

Під рейдерством розуміється спосіб заволодіння чужим майном, який одночасно містить ознаки шахрайства, грабежу (а іноді), легалізації майна, здобутого злочинним судогом рішення.

Головною зацікавленою особою в поновленні порушених прав та покращенні правопорушників є потерпілий. Тому держава забезпечує потерпілому можливість ефективно захищати свої права.

Захист прав та інтересів потерпілого від рейдерства чи шахрайства з використанням державних реєстрів може здійснюватися у три основні способи:

- 1) шляхом звернення до суду з позовами;
- 2) шляхом звернення до правоохоронних органів із заявою про відкриття кримінального провадження;
- 3) шляхом звернення до Мініюсту зі скаргою на дії реєстратора.

Для протидії хвилі рейдерства та шахрайств із нерухомістю Міністерством юстиції України запроваджено новий проект.

Тепер зацікавлена особа має можливість накласти заборону на проведення реєстраційних дій терміном до 10 діб, аби протягом цього періоду мати можливість звернутись до суду і зупинити незаконні дії.

Щоб почати користуватися новим сервісом, громадянам достатньо зробити 3 простих кроки:

- отримати реєстраційний номер майна;
- перевірити наявність номера в реєстрі;
- поставити майно на контроль.

З цього моменту власник зможе дізнатися про всі зміни в реєстрі через SMS-повідомлення, у вигляді електронного листа, а також користувачів в кабінеті керування програмою SMS-МАЯК, за допомогою якої здійснюється інформування фізичних та юридичних осіб (далі – Абонент) про проведені реєстраційні дії стосовно будь-якого окремого об'єкта нерухомого майна без зазначення відомостей про

речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про суб'єктів таких прав.

У випадку проведення реєстраційних дій у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно стосовно будь-якого окремого індивідуально визначеного об'єкта, Абонента буде сповіщено одним або кількома із таких способів:

- 1) на номер телефону Абонента надійде відповідне SMS-повідомлення з інформацією про проведені реєстраційні дії без зазначення відомостей про речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про суб'єктів таких прав;
- 2) на електронну адресу (e-mail) Абонента надійде повідомлення з інформацією про проведені реєстраційні дії без зазначення відомостей про речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про суб'єктів таких прав;
- 3) шляхом отримання Абонентом повідомлення (нотифікації) в комп'ютерній програмі (онлайн-сервісі) «SMS-МАЯК» про проведені реєстраційні дії без зазначення відомостей про речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про суб'єктів таких прав.

Вартість сервісів на місяць за 1 об'єкт становить:
— інформування про зміну статусу нерухомості – 30 гривень;
— інформування про початок та хід реєстраційної процедури – 300 гривень.

Для відстеження будь-яких змін, що відбуваються з нерухомістю, необхідно зареєструватися на інформаційно-правовій і комунікаційній Платформі LIGA:ZAKON за посиланням: <http://smsmayak.com.ua/>

Головне територіальне управління юстиції у Тернопільській області.

Юридичний відділ громадської організації «Об'єднання бойових побратимів» допоможе у вирішенні проблем в Україні та за її межами учасникам бойових дій. За детальною інформацією звертайтеся за тел.: (067) 254-95-06; (095) 037-80-89. E-mail: obdnannya.boivikhpobratimiv@gmail.com

Наша сторінка в соцмережі «Facebook»: <https://www.facebook.com/groups/588469884624946> (ГО «Об'єднання бойових побратимів»).

Офіційне | Колегія

На колегії звітували про виконану роботу

30 січня відбулось перше у цьому році засідання колегії Тернопільської райдержадміністрації, яке провів її голова Олександр Похилій. Йшлося про ефективність заходів, які вживали для дієвої боротьби зі злочинними проявами та корупцією на території району у 2016 році; стан виконання делегованих повноважень органів виконавчої влади виконавчими комітетами сільських, селищних рад у 2016 році.

Як зазначив начальник Тернопільського районного відділу поліції Віталій Волощук, протягом звітного періоду зареєстровано на 18,6% більше кримінально правопорушень, порівняно з 2015 роком (434 проти 366). На 32,3% зростає кількість важких та особливо важких правопорушень (164 проти 124). Поменшало грабежів, незаконних поведінь із вогнепальною зброєю, тілесних ушкоджень різної важкості, ДТП, службових злочинів та ін.

Турбує, що на території району зростає кількість убивств, крадіжок приватного закладу, транспортних засобами, ДТП із смертельним наслідком, випадків хуліганства, злочинів у сфері обігу наркотичних засобів.

Працівники підрозділу розкрили 23 злочини минулих років.

Особливий фронт роботи районної поліції – профілактика злочинів серед неповнолітніх. Працівники проводять бесіди у педагогічних та учнівських колективах, виявляють підлітків, які схильні до скоєння правопорушень і злочинів, а також сім'ї, які не забезпечують належного виховання дітей, негативно впливають на їх поведінку. Посилено контроль за культурно-розважальними закладами щодо дотримання нормативно-правових актів стосовно порядку відвідування неповнолітніми, заборони продажу алкоголю та тютюну, розповсюдження наркотиків, пропаганди проституції, насилья, жорстокості. Обстежено перебування дітей без супроводу батьків у громадських місцях у нічний час (до 14 років – після

22.00, після 14 років – після 23.00). Завдяки цим та іншим заходам за сприяння відповідних служб протягом минулого року в Тернопільському районі не зареєстровано жодного злочину, вчиненого неповнолітніми.

Значна увага приділялась охороні громадського порядку, недопущенню проявів тероризму.

Начальник Тернопільського районного відділу поліції Віталій Волощук повідомив, що в очолюваному ним підрозділі не вистачає 28 працівників, що створює значну перешкоду ефективності роботи служби поліції.

Начальник відділу організаційної роботи та зв'язків з громадськістю апарату РДА Ірина Баюрак, доповідаючи про стан виконання делегованих повноважень органів виконавчої влади, наголосила, що районна державна адміністрація має право безпосередньо контролювати виконання виконавчими органами сільських та селищних рад деле-

гованих повноважень. Зокрема, у сфері соціально-економічного розвитку, земельного законодавства, бюджету, освіти, культури, медицини, соціальної захисту населення, виконавської дисципліни, діловодства, звернень громадян, архітектури та містобудування, житлово-комунального господарства, цивільного захисту тощо. Протягом минулого року спеціалісти РДА комплексно перевірили виконання делегованих повноважень органів виконавчої влади у 12 виконавчих комітетах (Велика Березовиця, Настасів, Гаї-Шевченківські, Довжанка, Домаморич, Івачів, Долишній, Великий Глибочок, Велика Лука, Мироліубівка, Підгородне, Малий Ходачків, Смиківці). Найкраще, як показала перевірка, організовано роботу з виконання делегованих повноважень у Великоберезовицькій селищній, Настасівській та Мироліубівській сільських радах.

Галина ЮРСКА – ТРР «Джерело».

Актуально | Пенсійне забезпечення

Виїзний прийом громадян у Великих Гаях

25 січня 2017 року відбувся виїзний прийом громадян Великогаївської об'єднаної територіальної громади, який провели начальник Тернопільського об'єднаного управління Пенсійного фонду України Тернопільської області Тетяна Григорівна Глух та заступник начальника відділу з питань призначення, перерахунку та виплати пенсій Світлана Зіновіївна Рущька.

До об'єднаної громади належать 14 населених пунктів, чисельність населення становить 11187 осіб, серед яких налічується 2437 пенсіонерів, які перебувають на обліку в об'єднаному управлінні.

Під час прийому фахівці об'єднаного управління надали вичерпні відповіді на запитання громадян щодо пенсійного забезпечення, а саме - пенсій по втраті годувальника, пенсій по інвалід-

ності, виплат дітям війни, учасникам бойових дій, зарахування стажу роботи в колгоспах, пільгових пенсій. Цікавили присутніх питання перерахунку пенсій працюючим пенсіонерам, саме з цією категорією обговорили питання виплати пенсій через банківські установи.

Ознайомили присутніх про можливість реєстрації громадян на веб-порталі Пенсійного фонду,

який дає змогу всім зацікавленим вирішувати питання з мінімальною витратою часу, коштів, сил – тобто в режимі он-лайн. Адаже важливий крок у напрямку подальшого реформування пенсійної системи.

Такі прийоми громадян досить затребувані на сьогодні, тому Тернопільське об'єднане управління Пенсійного фонду України Тернопільської області погодило з керівництвом Великогаївської громади графік виїзних прийомів на I квартал 2017 року.

Дата виїзного прийому:

04.01.2017
25.01.2017
10.02.2017
24.02.2017
17.03.2017
31.03.2017

Ольга КОБІС,
заступник начальника відділу персоналу та організаційно-інформаційної роботи Тернопільського об'єднаного управління Пенсійного фонду України.

Увага!!!

Загроза для тварин

24 січня під головуванням заступника голови Тернопільської райдержадміністрації Андрія Колісника відбулося засідання Державної протиепізоотичної комісії при Тернопільській РДА, на якому розглянули питання про ситуацію щодо африканської чуми свиней (АЧС) в Україні і заходи по стосовно розповсюдженню хвороби на території району, а також про епізоотичну ситуацію щодо пташиного грипу.

В. о. начальника управління Держпродспоживслужби в Тернопільському районі М. М. Сипко повідомив про спалахи АЧС на території Рівненської, Волинської областей та у м. Збараж нашої області. Доповідач зазначив, що ситуація щодо можливості занесення збудника району є загрозливою.

Аби не допустити поширення африканської чуми свиней у Тернопільському районі, комісія ухвалила низку заходів щодо запобігання розповсюдженню хвороби, а також дала рекомендації стосовно конкретних дій у разі підозри на АЧС у господарствах району, наголошуючи на співпраці всіх зацікавлених служб у випадку спалаху захворювання.

Зокрема:

- забезпечити роботу господарств у «закритому» режимі, здійснювати постійний державний інспекторський контроль за роботою свиногосподарств;
- у випадку підвищення захворюваності чи загибелі негайно

інформувати державну службу ветеринарної медицини; у разі отримання такої інформації негайно вжити заходів для усунення, локалізації та знищення потенційного джерела захворювання;

– провести моніторингових досліджень на африканську і класичну чуму свиней у господарствах та дикій фауні;

– заборонити вивезення свиней із зони нагляду; дозвіл можна відновити не раніше, ніж через 30 днів після того, як в інфікованій зоні після вилучення тварин буде проведена механічна очистка та дезінфекція, за необхідності — і дезінсекція;

– виділити ділянки під котловани для спалювання трупів тварин у випадку АЧС;

– вивчити можливість створення на основних автошляхах району спільних ветеринарних і поліцейських постів для недопущення завезення на територію району неблаготворливих тварин; у випадку спалаху АЧС, бути готовими до створення поліцейських постів для контролю за переміщенням транспорту, громадян та обігом тварин і продукції тваринного походження у вогнищі інфекції та загрозовій зоні.

Епізоотичну ситуацію щодо визнала загрозовою, оскільки, як проінформували заступник голови комісії М. М. Сипко, відомо про спалах грипу дикої перелітної птиці (лебедів) на території Національного парку «Дністровський каньйон» на річці Дністер поблизу села Вільховець Борщівського району.

У зв'язку із загрозливою ситуацією щодо пташиного грипу Державна надзвичайна протиепізоотична комісія при Тернопільській районній державній адміністрації вирішила заборонити проведення ярмарок та виставок живності на території району і рекомендувати керівнику ПАТ «Птахофабрика Тернопільська» перевести господарство в «закритий» режим роботи.

Високопатогенний грип птиці

Торік, уперше за останні 8 років, в Україні, зокрема в Херсонській, Чернівецькій, Одеській областях та в Борщівському районі Тернопільської області зареєстровано загибель птиці внаслідок пташиного грипу.

Джерелом інфекції є хворі птахи, а також ті, що вже переохворіли. Вірус може швидко поширюватися через забруднений корм, воду й підстилку. Вірусостійкість триває не менше двох місяців. Спалахи грипу доволі часто виникають після стресів – переохолодження, отруєння, голодування птиці.

Одним із факторів розповсюдження хвороби може бути перевезення хворої або інфікованої птиці, особливо до появи перших симптомів захворювання. Вірус також може поширюватися через товарну продукцію (яйця, тушки, пір'я), отриману від клінічно хворої або інфікованої птиці, а також через необроблену тару. Дикі птахи на великій відстані, тому необхідно уникати будь-якого контакту домашньої птиці з дикою. Інфекція серед свійської птиці може бути безсистемною або викликати зменшення яйценосності та захворювання системи дихання, а також

перебігати у миттєвій формі, спричинюючи швидку загибель птиці від системного ураження без будь-яких симптомів (високопатогенний пташиний грип).

Вірус грипу птиці не завжди заражає людей, але, починаючи з 1997 року, у світі зареєстровано більше ста підтверджених випадків інфікування людей вірусом пташиного грипу. Немає зареєстрованих випадків, коли правильно приготоване пташине м'ясо чи яйця могли бути джерелом захворювання на пташиний грип. Здебільшого люди заражалися внаслідок безпосередніх чи близьких контактів із інфікованими

птахами або з поверхнею, зараженою їхніми виділеннями чи секретом. Поширення вірусів пташиного грипу від однієї хворої людини до іншої буває дуже рідко. Симптоми пташиного грипу у людей можуть варіюватися від ознак звичайного грипу аж до інфекцій очей, пневмонії, важких респіраторних захворювань та інших загрозливих ускладнень.

Існує два основні ризики для здоров'я людини: 1) ризик безпосередньої інфекції, внаслідок чого людина може тяжко захворіти; 2) ризик того, що вірус перейде в форму дуже заразної для людей, яка легко передається.

Що робити населенню?

1. Вакцинувати все поголів'я птиці (курей, голубів, страусів) проти хвороби Ньюкасла у приватному секторі та провести лабораторно-діагностичні дослідження напруги поствакцинального імунітету щепленої птиці.

2. Дотримуватися закритого режиму утримання птиці в приватному секторі у період міграції диких перелітних птахів та недопущення їх контакту з домашньою птицею.

3. У разі виявлення у домашньої, свійської чи іншої птиці, яка утримується в неволі, клінічних ознак чи патологічних змін, характерних для грипу птиці, або збільшення щоденної загибелі птиці, зменшення продуктивності, зменшення споживання кормів та води терміново повідомити ветлікаря.

М. М. СИПКО, в. о. начальника управління Держпродспоживслужби в Тернопільському районі.

Аферисти під прикриттям податкової

Тернопільська об'єднана державна податкова інспекція інформувала громадян про те, що днями вчинили діяльність шахраїв-аферистів, які прагнуть злочинним шляхом заволодіти грошовими коштами підприємств та фізичних осіб-підприємців.

Зокрема, здійснюючи телефонні дзвінки зі стаціонарних телефонів, зловмисники пропонують зателефонувати на мобільний номер: 063-42-13-730, де від імені керівництва ОДПІ, вимагають перерахувати грошові кошти на відповідний картковий рахунок.

Вкотре нагадуємо, що службові особи Тернопільської ОДПІ жодних вказівок збирати гроші від свого чи від імені довірених осіб не давали й давати не можуть.

Отож, наполегливо радимо бути пильними та обачними, а у разі виявлення таких випадків захищайтеся, слід негайно звертатися до місцевих органів Національної поліції, а також повідомляти у Головне управління ДФС в області за номерами телефону: (0352) 43-46-45, 43-04-16 (факс), 43-46-38, 098-992-42-82 або особисто звертатися у відділ внутрішньої безпеки за адресою: Тернопіль, вул. Білецька, 1.

Відділ організації роботи Тернопільської ОДПІ.

Новини | Коротко про головне

Указ президента США Дональда Трампа змінив умови отримання віз для українців. Таким чином, оформлення віз для в'їзду до США громадянам України, які вперше подають документи на американську візу, або терміну дії попередньої візи закінчиться понад рік тому, відбувається за умови особистої присутності в консульстві США та проведення співбесіди з уповноваженим працівником американського консульства. Водночас оформлення американських віз громадянам України протягом року після закінчення терміну дії попередньої візи відбувається без особистого інтерв'ю.

Прем'єр-міністр Володимир Гройсман розкритикував роботу керівника НАЗК Наталії Корчак та заявив про спроби завалити систему електронного декларування. Про це він сказав під час засідання уряду, на якому Корчак виступала зі звітом про роботу НАЗК. «До мене доходять сигнали, що ви не готові до того, щоб система належно працювала. Для мене це величезна трагедія. Попереджаю всіх: залишайтесь 2 місяці до завершення терміну, я не дозволю заборонити його роботу», — сказав Гройсман. Він доручив міністру юстиції та керівнику Держспецзв'язку проаналізувати стан справ із електронним декларуванням та розібратися із ситуацією.

Міністр оборони України Степан Полторак підписав наказ про збільшення суми грошової винагороди військовослужбовцям, які виконують завдання в зоні проведення АТО.

«Згідно з наказом, військовослужбовцям, які несуть службу на лінії бойового зіткнення, виплачуватиметься грошова винагорода в сумі 6 тисяч гривень, а в інших місцях дислокації в межах району проведення антитерористичної операції — в сумі 2400 гривень», — сказала начальниця управління комунікацій та преси Міністерства оборони України полковник Оксана Гаврилюк під час брифінгу.

Кабінет Міністрів відклав запровадження референтного утворення цін на деякі групи ліків до 1 квітня. Таким чином реферування цін на кабульські ліки до програми відшкодування здоров'я у лікарнях, виплачуватиметься грошова винагорода в сумі 6 тисяч гривень, а в інших місцях дислокації в межах району проведення антитерористичної операції — в сумі 2400 гривень», — сказала начальниця управління комунікацій та преси Міністерства оборони України полковник Оксана Гаврилюк під час брифінгу.

Уряд визначив пріоритети своєї діяльності у рамках проведення реформування сфери освіти, на яких планує зосередити свою увагу найближчим часом. «Поки що визначено чотири основні пріоритети – це якісна, сучасна і доступна загальна середня освіта, "Нова українська школа"; модернізація професійно-технічної освіти; забезпечення якості вищої освіти і нова система управління і фінансування науки», — заявив міністр освіти і науки Лілія Гриневич. За її словами, 2017 рік буде важливим у підготовці реформи. «А саме — нові програми початкової школи, пілотування програм і матеріалів, перепідготовка вчителів, які будуть брати перший клас нової української школи», — додала міністр.

Наступного тижня розпочнеться реєстрація на основну сесію зовнішнього незалежного оцінювання, яка триватиме до 17 березня, зміни до реєстраційних даних вноситимуть до 31 березня. Основна сесія ЗНО триватиме з 23 травня по 16 червня.

Обов'язковий предмет для ЗНО, результати якого будуть враховуватися як державна підсумкова атестація, — українська мова та література. Результати з цих предметів також є матеми зараховано як ДПА. Третій предмет випускник обирає з переліку 12 предметів, з яких проводиться тестування. Четвертий предмет випускник обирає за власним бажанням.

Реєстрація на додаткову сесію ЗНО для учасників АТО та осіб, що проживають на неконтрольованих територіях, відбудеться з 3 до 20 травня. Сама сесія триватиме з 3 по 12 липня.

«Обов'язок усіх жителів Тернопільщини – скоординувати зусилля і допомогти потерпілим в Авдіївці», — заявив голова обласної державної адміністрації Степан Барна під час засідання Міжвідомчого координаційного штабу з питань соціального забезпечення громадян України, які переміщуються з районів терористичної антитерористичної операції та тимчасово окупованої території. «Президент Петро Порошенко дав доручення головам обласних та Київської міської державним адміністраціям вжити невідкладних заходів щодо надання гуманітарної допомоги мешканцям Авдіївки. В переліку першочергових заходів – забезпечення теплим одягом, дизпаливом, засобами обігріву, продуктами харчування тощо», — зазначив Степан Барна. Як повідомив очільник краю, наразі відповідне доручення дано всім райдержадміністраціям. Зокрема, сільгоспвиробники краю будуть відправляти продуктові набори для постраждалих.

Тернопільщина не готова приймати сміття з Львівської області в такому вигляді, як тепер. «24 січня в ОДА надійшов лист від міської такому Львова з проханням тимчасово допомогти місту в захороненні частини твердих побутових відходів. Однак позиція членів Громадської ради така: ми не можемо завозити це сміття в нашу область, це технічна проблема. Крім того, це значні об'єми – 800 тонн на добу», — зазначив голова Громадської ради при Тернопільській облдержадміністрації Валерій Федорейко.

Минулої в області відбувся перший Всеукраїнський науково-практичний семінар «Диверсифікація джерел енергії: інноваційні комплексні енергетичні системи». Під час заходу було представлено багато наукових розробок, серед яких – різні утилізатори. За їх допомогою можна вирішити проблему зі сміттям. До того ж, в кількох населених пунктах Тернопільської області готові стати майданчиками створення полігонів важколіквідного сміття на своїх територіях. Зокрема, це — Зборів, Шумськ, Терембівля, Хоростків.

На день бабака, 2 лютого, харківський бабак Тимко не побачив власної тіні, передбачивши тим самим, що у лютому ще будуть морози, а тепла весна настане через шість тижнів.

Освіта | Вчитель року

Зоряна Воловник:

«Усі перемоги починаються з перемоги над собою»

Лауреатом районного конкурсу «Учитель року-2017» у номінації «Інформатика» стала Зоряна Воловник, учитель НВК «Великобірківська ЗОШ І-ІІІ ст. – гімназія ім. С. Балея», яка викладає інформатику, без якої, погодьтесь, у сучасному світі вже не обійтись. Зоряна Петрівна, до слова, стала переможцем заключного етапу обласного туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2017» і представитиме Тернопільську область на всеукраїнському рівні. Ми поспілкувалися із кращим учителем Тернопільщини, аби познайомити і наших читачів з цією цікавою та неординарною жінкою.

— Чому ви обрали професію вчителя? Чи не шкодуєте про це?

Ні, абсолютно не шкодую, адже мріяла «вчити» ляльок, подруг. Люблю працювати з дітьми, спілкуватися з ними, спостерігати їхнє здивування, зацікавленість, коли вони дізнаються щось нове, або захоплюються, якщо у них щось гарно виходить.

— Скільки років ви у цій сфері? Хто був для вас взірцем справжнього вчителя?

— Ось уже 15 років я працюю в галузі освіти. Мої батьки (Петро Петрович і Зоряна Михайлівна) і бабуся (Віра Іллівна) були вчителями. Саме з їхнього досвіду я дізналася про переваги та недоліки цієї професії і вирішила продовжити їхню справу.

— Яке ваше життєве кредо?

— Люблю повторювати: «Усі

перемоги починаються з перемоги над собою».

— Що головне у професії учителя?

— Важливо любити дітей, свій предмет та не стояти на місці – постійно розвиватися, навчатися чомусь новому.

— Як ви потрапили на конкурс «Учитель року»?

— Насправді, це не була моя ініціатива, делегували, а я вирішила спробувати свої сили. Як виявилось, не дарма.

— Результат був для вас очікуваним чи таки несподіванкою?

— Для мене цей конкурс, передусім, — можливість познайомитися з напружаними іншими колегами, з їхніми знахідками, поспілкуватися з цікавими людьми, а вже потім — змагання. Всі учасники конкурсу варті перемоги, тому для мене результат — несподіванка.

— Ви вперше брали участь у такому конкурсі? Що він для вас означає, і чи плануєте у майбутньому брати участь в аналогічних конкурсах?

Так, це був мій перший досвід у такому конкурсі. Він дає змогу проаналізувати власні напрацювання, підбити підсумки, визначити нові напрямки роботи. Не можна однозначно відповісти на питання про подальшу участь в аналогічних конкурсах. Скажу лише, що це важко і фізично, і морально, адже підготовка вимагає багато часу, сил та енергії.

— Нині ви готуетесь до наступного туру конкурсу «Учитель року-2017» і представитимете Тернопільську область. Які завдання перед лауреатами стоять на останньому щаблі перед званням «Учитель року»? Чи відрізняються вони від тих, що були на регіональному рівні?

— Мушу сказати, що завдання схожі до тих, які були на регіональному рівні. Зокрема, буде відбірковий етап та фінальний. На першому етапі матимуть наступні завдання: «Тестування з фахової майстерності», «Практична робота», «Майстер-клас». А у фіналі: «Урок», «Навчальний проєкт», «Експертиза підручника».

— Як у рідній школі відраєгували на новину про вашу перемогу в конкурсі?

— Звичайно, усі сприйняли її «на ура»: раділи, вітали. І це надзвичайно приємно.

— Що, на вашу думку, варто

було б кардинально змінити в галузі шкільної освіти?

— Потрібно змінити ставлення до учня і до вчителя. Вони мають бути центральними поставами в освітній галузі. Всі зміни та нововведення повинні ґрунтуватися, перш за все, на освітніх потребах школярів і можливостях учителя реалізувати їх.

— Як цілі ставите перед собою сьогодні?

— Відповім коротко: вчитись і вчити. Це моє покликання, і до нього слід ставитись особливо відповідально...

Спілкувалася Лілія КУЛЕНИЧ.

Знайомство

Хто він — новий голова спілки журналістів Тернопільщини?

Новим головою Тернопільської обласної організації Національної спілки журналістів України обрали Василя Тракала. Вибори відбулися 27 січня.

Василь Тракало — український журналіст, письменник, редактор бучацьких районних газет «Золота Пілава», «Нова доба». Член Національної спілки журналістів України (1984). Заслужений журналіст України (2002). Член Національної спілки письменників України (2004).

Після закінчення факультету журналістики Київського університету працював журналістом у редакціях Чернівецького радіомовлення і Заставнівської газети «Свобода» (у Бучацькому, власнотириському, Заліщицькому районах). У 1980—1983 рр. — кореспондент газети «Будівельник» (Тернопіль).

Крім того, був і відповідальним секретарем Бучацького районного товариства любителів книги. З 1983 р. — завідувач відділу районної газети «Перемога». З 1 жовтня 1991 року — редактор газети «Золота Пілава», з 22 листопада 1991 р. працює головним редактором районної газети «Нова доба». У 2001 р. став 1-м заступником генерального директора Тернопільської обласної ТРК.

Але талановита людина — талановита в усьому. Василь Тракало, окрім журналістської діяльності, відомий і як автор оповідань, документальних повістей «Банкір», «Три кола пошани» (1990), роману «Колонія» (1998), неодноразово публікувався в журналах «Сучасність», «Дзвін», «Тернопіль», а також в українській та закордонній пресі.

Нагадаємо, з 2002 по 2016 роки Тернопільську обласну організацію НСЖУ очолював світлої пам'яті Микола Ротман.

Підготувала Лілія КУЛЕНИЧ.

Наші гроші

Які прилади споживають найбільше енергії?

Мешканці Тернопілля скаржаться — рахунки за комуналку виявилися рекордно високими. За останні кілька років подорожчало все: світло, газ, опалення, гаряча і холодна вода. Та все ж економити електроенергію кожен може самостійно. Витрати на світло у платіжках в рази нижчі від витрат на газ і тепло, а от заходи з економії електрики технічно доступніші. Експерти в сфері енергоефективності пояснюють: кожна родина, дотримуючись простих правил, може платити за світло на 30-60% менше.

На що найбільше витрачається електроенергія за місяць?

Холодильник	30 кВт/год
Мікрохвильовка ..	5 кВт (якщо користуватися 10 хвилин щодня)
Пральна машина ..	18 кВт/год (якщо використовувати три години на тиждень)
Електропечь	11,25 кВт/год (якщо щодня використовувати 15 хвилин)
Телевізор	9 кВт/год (якщо кожен день дивитись ТВ по три години)
Комп'ютер	45 кВт/год (користуватися потужним комп'ютером по три години на день)
Праска	6 кВт/год (використовувати годину на тиждень)
Фен	6,4 кВт/год (використовувати годину на тиждень)
Освітлення	65,2 кВт/год.

Так, найбільше електроенергії витрачається на освітлення помешкання. Якщо лампа потужністю 75 Вт в передпокої працює дві години на добу, в туалеті — годину, ванній — 3 години, на кухні — 5 годин, в кімнаті — 6 годин, за місяць тільки за «світло» набереться 65,2 кВт. Якщо ж замінити лампи розжарювання енергозберігаючими (споживають 0,022 кВт/год), місячне споживання електроенергії зменшиться до 19 кВт/год.

Експерт у сфері енергоефективності Сергій Свистюк розповідає, що найбільш енерговитратними є побутові прилади: холодильник, плита (якщо вона є), мікрохвильова піч, пральна машина, духовка, шафа, електрочайник (кавоварка). Також споживають багато електрики телевізор, комп'ютер, кондиціонер, праска, музичний центр. Утім, усе залежить від марки, року випуску, класу енергоефективності, кількості тощо.

Тому економити краще всією родиною. Для цього потрібно вивчити платіжку за електроенергію, проаналізувати, якими електроприладами ви користує-

теся, скільки вони споживають, скільки в помешканні лампочок розжарювання. Визначте у вашій родині «відповідального енергоменеджера», який стежитиме за використанням електроенергії та відповідатиме за її економію.

Також фахівці радять:

- вимикати світло;
  - не залишати на ніч включені електроприлади;
  - замінити лампочки розжарювання в тих місцях, де найчастіше горить світло;
  - якщо є можливість, замінити старі електроприлади на нові — з високим класом енергоефективності.
- Нагадаємо, в березні в Україні вкотре подорожчає електроенергія. Вартість кожного кіловата при споживанні до 100 кВт/год подорожчає з 71,4 до 90 копійок, а при споживанні понад 100 кВт/год — з 129 до 168 копійок. Тому навчитися економити вкрай потрібно. Такі часи...

Підготувала Лілія КУЛЕНИЧ.

Будьте здорові

Рак — не вирок, а лише виклик

4 лютого — Всесвітній день боротьби проти раку. Він проголошений «Міжнародним союзом з боротьби з онкологічними захворюваннями» з метою підвищення обізнаності людей про рак як одне із найстрашніших і згубних захворювань сучасної цивілізації.

Про ситуацію із онкологічними захворюваннями в районі ми запитали у головного лікаря Тернопільського районного територіального медичного об'єднання (ТРТМО) Володимира Лісовського.

— Зазначу, що з причини онкопатології в районі впродовж минулого року взято на облік 196 чоловік. Це було неща, ніж у 2015-му (тоді було 226 пацієнтів), але стільки ж, як у 2014-му. Якщо говорити про так званий рейтинг різновидів раку в районі, то у 2016-му вперше із встановленим діагнозом були онкохворі з раком шийки. Далі в списку — рак молочної залози та рак тіла матки. Це тривожні дані, які неабияк насторожують. До слова, онкопатологія в Тернопільському районі — друга серед причин смертності населення. Більше ніж від раку помирають тільки внаслідок серцево-судинних захворювань. Якщо конкретніше,

Статистика Всесвітньої організації охорони здоров'я жахає: щорічно від ракових захворювань вмирають мільйони людей. Медицина розділяє понад 100 видів раку, і хвороба може розвиватися в будь-якій частині тіла. Згідно з офіційними даними, понад 60% нових випадків захворювання раком зареєстровано в країнах Африки, Азії та Центральної і Південної Америки. У цих регіонах смертність від онкології становить 70% усіх випадків.

Найбільша кількість чоловіків вмирає від таких видів раку, як рак легенів, шлунку, печінки, ободової і прямої кишки й стравоходу. Найпоширеніші летальні види раку серед жінок: рак грудей, легенів, шлунку, прямої та ободової — бийки матки. Живий від раку тютюну є найзначнішою окремою причиною раку, якій можна запобігти — біля 20% випадків раку пов'язані з палінням.

Відомо, що 1/5 всіх ракових захворювань у світі розвивається внаслідок хронічної інфекції. Так, наприклад, вірус папіломи людини (ВПЛ) спричиняє рак шийки матки, а вірус гепатиту В — рак печінки.

На жаль, Україна перебуває на другому місці в Європі за темпами поширення раку: щогодини реєструють більше 20 нових випадків захворювання, отже, щодня захворюють близько 450 людей, а щороку понад 160 тис. чоловік дізнаються, що вони онкохворі. Щороку в нашій країні помирають від цієї хвороби приблизно 90 тис. осіб. Це майже 250 чоловік щодня і 10 щогодини!

то в 2014-му від раку померло 134, в 2015 р. — 146, в 2016 р. — 148 чоловік, — зазначає Володимир Романович.

За його словами, понад 30% випадків смерті від раку можна запобігти, головним чином, завдяки утриманню від вживання тютюну,

здоровому харчуванню, фізичній активності і помірному вживанню алкоголю. А такі види раку, як рак молочної залози, рак шийки матки та рак товстої і прямої кишки є виліковними у разі їх виявлення на ранніх стадіях та належного лікування.

Як і будь-які інші хвороби, рак має симптоми, які «сигналять» про проблеми зі здоров'ям, що потребують оцінки фахівця. Отож, що нас повинно насторожити?

• Хворобливість, неприємні відчуття в будь-якому органі.

Що потрібно їсти і чого уникати, аби раз і назавжди забути про те, що таке онкологія?

Люди хворіють, бо береться не вміння — відома істина. Тож кожен повинен знати, як запобігти хворобі, пам'ятаючи, що здоров'я набагато більше залежить від наших звичок харчування, ніж від лікарського мистецтва. Навіть Гіппократ якийсь сказав: «Ваша їжа повинна бути ліками, а ваші ліки — їжею». І з ним не посперечаєшся. Продукти, якими ми харчуємося щодня, можуть замінити дорогі ліки.

Продукти, що захищають від онкології

- **Зелений чай.** Заварювати 10 хвилин, випивати по одній чашці протягом години 2-3 рази на день.
- **Оливкова олія** (краще нерафінована) — 1 столова ложка на день.
- **Куркума.** Додавати до страв, поєднуючи з чорним перцем, інакше не засвоюється. Досить щіпки на день. Схожі властивості притаманні також імбиру.
- **Вишня, малина, чорниця, ожина, лохина, журавлина.** Можна і заморожені, кількість не обмежена.
- **Слива, персики, абрикоси** (всі «кісточкові»).
- **Овочі сімковитих: брокколі, цвітня й інші види капусти.** Бажано не варити, а запікати або готувати в пароварці. Можна сирі.
- **Часник, усі види цибулі.** Досить однієї з оливковою олією, злегка підсмаживши.
- **Гриби.** Є докази щодо печериць і глив, а також японських грибів (шіїтаке).
- **Чорний шоколад із вмістом какао більше 70%.** Тільки не молочний.
- **Помідори.** Саме варені, краще з оливковою олією.

Продукти, які «живлять» ракові клітини, замінюємо:

- **Білий цукор** — на кокосовий або акацієвий мед чи сироп агава.
- **Хліб, особливо з борошна вищого гатунку, на всю випічку з маганих злаків і борошна грубого помелу, зокрема, житнього.**
- **Білий (шліфований) рис** — на темний (необдирний) і басматі, овес, ячмінь, гречку, насіння льону.

- **Картоплю, надто пюре і фрі,** — на печену «в кожушках», а також на сочев'я, квасолу, солодку картоплю — батат.
- **Кукурудзяні й інші види хрустких пластівців** — на мюслі, вівсянку.

- **Варення, сирони, джеми** — на свіжій, мороженій, сушеній, в'яленій ягоду.
- **Газовану воду, промислові соки** — на домашній лимонад, чай із чебрецем або цедрою цитрусових, фреші.
- **Алкоголь (особливо міцний)** позавпринного їжі під час їжі один раз на день.
- **Маргарин і гідрогенізовані жири** (доволі часто присутні у вершковому маслі як рослинні жири) — на оливкову, лляну олію, свіже сало.
- **Промислові молочні продукти** (оскільки корів, як правило, годують преміксами) — на натуральні (від тварин, які харчувалися травою).
- **Червоне м'ясо, шкіру птиці, яйця** (якщо курей, свиней і корів кололи гормонами і антибіотиками) — на рибу, виловлену в природних водоймах, зокрема макрель, скумбрію, сардини, лосось, а також на м'ясо і яйця тварин, які годували натуральними кормами.
- **Магазинні овочі й фрукти** — на вирощені й збережені в екологічно чистих умовах.
- **Воду з крану, а також із пластикових пляшок, які нагрівалися на сонці,** — на фільтровану, мінеральну, столову, бажано зі скляних пляшок.

Відомі люди про здоров'я

Людство з давніх-давен усвідомило ціну здоров'я, присвячуючи цій темі мудрі думки, які слугують нашою передачею знань і досвіду старшого покоління молодшому

- Головним скарбом життя є не землі, що ти їх завоював, не багатства, що їх маєш у скринях... Головним скарбом життя є здоров'я. (Авіцена)
- Якби не було хвороб, хто б взагалі згадував про здоров'я? (М. Амосов)
- Ми дуже добре знаємо, чому ми хворіємо, але досить погано знаємо, чому здорові. (П. Анохін)
- Здоров'я — такий же унікум, як картина Рафаеля. Знищити його легко, відновити неможливо. (І. Бородін)
- Тисячі речей необхідні здоровому, і тільки одна хворому — здоров'я. (І. Вільде)
- Всі ми чинимо, як марнотратні спадкоємці, не знаючи правдивої ціни здоров'ю, яке отримуємо в спадок. Ми втрачаємо його, не шкодуючи і не думаючи про майбутнє. І тільки тоді ми пізнаємо ціну цього скарбу, тільки тоді у нас з'являється бажання його зберегти, коли ми зі здорових перетворюємося у хворих. (М. Петтенкофер)
- Людина своїми звичками приводить в рух сили, які зрештою її гублять. (Піфагор)
- Усі зусилля розумної людини мають бути спрямовані не на те, щоб ремонтувати свій організм, як старий човен, а на те, щоб створити собі такий спосіб життя, за якого організм якомога менше б виходив із ладу і набагато рідше потребував ремонту. (Д. Писарев)
- Я переконався, що наші нащадки матимуть розквіту сили довгою річкою, скільки триваліший період повного розвитку. (Е. Россет)
- Люди не помирають. Вони вбивають самі себе. (Л. Сенека)
- Здоров'я — не все, але все без здоров'я — ніщо. (Сократ)
- Не можна лікувати тіло, не лікуючи душу. (Сократ)
- Людська самоорганізація — найдосконаліша система, що саморегулюється й самооновлюється. Не занаважайте йому своїм нездоровим способом життя, і він віддячить вам гармонією повного духовного, психічного та фізичного здоров'я. (Г. Шаталов)
- Дев'ять десятих нашого щастя залежить від здоров'я. (А. Шопенгауер)
- Здоров'я настільки переважає всі інші блага життя, що насправді здоровий жебрак щасливіший від хворого короля. (А. Шопенгауер)

Лілія КУЛЕНІЧ.

Духовне

На Тернопільщину прибуде Нерукотворний образ Спасителя

За словами **Василя Семенюка**, архієпископа і митрополита Тернопільсько-Зборівського УГКЦ, ікону перевезуть спеціальним літаком у супроводі охорони з Ватикану. Тут також буде організовано належну охорону. «Бо то – великий скарб, який треба дуже берегти», — наголошує архієпископ.

— Це святиня усіх християнських Церков, найстаріше зображення лику Христа. Ця ікона дала поштовх для розвитку християнської іконографії, — зазначає синкел із питань стратегії Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ о. Віталій Козак. — Присутність такої святині є нагодою мобілізувати святої молитовний дух. Мета її перебування в нашій державі — не здивувати когось, а спонукати до молитов за мир в Україні.

Нерукотворний образ Господа нашого Ісуса Христа – це особлива ікона Спасителя, зображена в чудесний спосіб не рукою людини. Науковці розглядають його як одне із найдавніших зображень лику Христа, що дійшли до наших днів. Хрін є особливою реліквією для християн.

Історія Нерукотворного образу оповита багатьма переказами. Відомо кілька версій походження цієї святині, з яких найпоширеніші дві. Одна з них розповідає про праведну жінку Вероніку, яка обтерла обличчя Христа під час хресної дороги. Інша вказує на історію зцілення едеського царя Авгара ликом Спасителя, зображеного в чудесний спосіб на полотні, в якому Христос обтер своє обличчя.

Нерукотворний образ Господній як неоціненний скарб християнської традиції зберігається у Папській захристії Сікстинської капели. Щороку його виставля-

Протягом чотирьох днів (із 12 по 15 лютого) святиню виставлятимуть у Марійському духовному центрі у Зарваниці та семи днів (із 16 по 22 лютого)

До вірян, які бажають помолитися біля образу, святі отці звертаються з проханням дотримуватися їхніх рекомендацій.

мі не можна фотографувати її чи знімати на відео, тому ніхто із журналістів або пересічних громадян не зможе зробити фото. Це є один із пунктів, що прописаний у договорі і має бути виконаний.

Для пошанування ікони також підготували спеціальні іконки невеликого формату із зображенням чудотворного лику Христового.

— Пам'ятні образки, які будуть присутні при іконі, — продовжує отець Роман Дутчак, — зі звороту мають молитву про мир Святого Франциска, який, власне, каже: «Господи, вчини мене зрадником миру».

— Ми радимо милу іконку притулити до ікони Спаса Нерукотворного, і вона матиме ті самі великі ласки, що й оригінал, — каже владики Василя Семенюка.

Також отці звертають увагу на те, що до святині йтиме жива черга, і просять не затримувати її. Аби уникнути великих черг, кожен деканат Тернопільсько-Зборівської архієпархії Греко-католицької Церкви матиме визначений день. Чекають також і на священників з інших областей.

— Дехто хоче довго молитися, але якщо ви йдете в черзі, то не треба багато говорити, а підійти до ікони, сказати: «Ісусе, вітай тебе» або: «Ісусе, прошу в тебе, дай мені чогось, дай миру в Україні», прикласти іконку і йти далі, — радить Василь Семенюк, архієпископ і митрополит Тернопільсько-Зборівський УГКЦ.

12-15 МАРІЙСЬКИЙ ДУХОВНИЙ ЦЕНТР ЛЮТОГО ЗАРВАНИЦЯ 16-22 АРХИКАТЕДРАЛЬНИЙ СОБОР ЛЮТОГО ТЕРНОПІЛЬ

**НЕРУКОТВОРНИЙ
ОБРАЗ ІСУСА ХРИСТА
З ВАТИКАНУ**

МАНДИЛІОН З ЕДЕССИ

ТЕРНОПІЛЬСЬКО-ЗБОРІВСЬКА МИТРОПОЛІЯ УГКЦ

ІГОРА ГУДИ
18098 ДОБРО

ЗА ПІДТРИМКИ ВЛАДОЇ ІГОРА ГУДИ
ІГОРА ГУДИ "ТВОРИ ДОБРО"

*Господи, вчини з мене знаряддя Твого миру:
де ненависть — вчини, щоб я ніс Любов;
де кривда — щоб я ніс Прощення;
де розлам — щоб я ніс Єдність;
де сумнів — щоб я ніс Віру;
де помилка — щоб я ніс Правду;
де розпач — щоб я ніс Надію;
де смуток — щоб я ніс Радість;*

*де темрява — щоб я ніс Світло.
Вчителю, вчини, щоб я не стільки шукав бути
втішеним, скільки потішати;
не стільки бути зрозумілим — скільки розуміти;
не стільки бути коханим — скільки кохати.
Бо даючи — отримуємо,
прощаючи — отримуємо прощення;
помираючи — воскресемо до Вічного Життя.*

ють для пошанування після Вечірні у 5-ту неділю Великого посту в базиліці Святого апостола Петра, на балконі над монументальною статуєю святої Вероніки, котра трапує в руках хустини, на якій відбите Христове обличчя.

— в архикатедральному соборі Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці у Тернополі. Цими днями в нашу область завітає **Глиава Української греко-католицької церкви Святослава Шевчук**.

Отець Роман Дутчак, судовий вікарій Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ зазначає:

— Прохання із розумінням: під час перебування ікони у хра-

Ювілей

29 січня відзначила 90-річний ювілей жителька с. Великий Глибочок Євгенія Михайлівна Даниленко

Народилася Євгенія Михайлівна в с. Гаврилівка Теофіпольського району Хмельницької області. Її життєвий шлях був нелегким, на долю цієї жінки випали важкі випробування. Вона пережила не лише страшні роки голодомору, а й війни. Їй, маленькій дівчинці, вдалося вирватися від німецьких окупантів та оминати заслання. Деякий час перебувала внаслідок пережитого переживала батька і його смерть. Пізніше влаштувалась на роботу рахівником, а згодом опанувала професію бухгалтера. Вийшла заміж у 18 років, народила троє дітей. У 1953 р. Євгенія Михайлівна з сім'єю переїхала у Великий Глибочок. Незважаючи на нелегке життя, вона залишилася життєрадісною, чуйною та веселою людиною.

З нагоди такої поважної дати до підопічної терцентру завітали в гості голова сільської ради Зарівна Надія Іванівна та директор центру соціального обслуговування Бойко Надія Іванівна з соціальним робітником Білінською Світлоною Ігорівною. Надія Іванівна вручила ювілярці грамоту за стійкість і мужність у боротьбі за незалежність та розбудову української держави.

Шкільний меридіан

Заходьте і ви на гостини!

29 січня 2017 року вчитель української мови та літератури Світлана Миколаївна Барабаш провела з учнями Прошівської школи театралізоване дійство «Маланки», до якого приєднався вертеп. Це чудове свято поєднало усі християнські традиції. Саме така єдність зробила свято справді народним, веселим, таким, що запам'яталося присутнім.

Тут були Пастушки, Ангел, цар Ірод, Смерть, Чорт, Жид. Роль Жиди харизматично і вдало зіграв колишній учень школи Остапів Павло. На сцені сиділи і господар з господинею (вчителі В. І. Грибик та М. В. Грицин) за столом, щедрим на українські страви, які підготували батьки й вчитель початкових класів Т. В. Грибик. На завершення дійства присутніх пригощали пампушками, кутею, яблуками, горішками та іншими стравами із багатого столу. Учні показували виставу про наро-

дження Ісуса Христа, про те, як злий цар Ірод хотів звести зі світу посівали, щедрували, колядували і козу привели. Її роль виконав першокласник Дмитро Барабаш. А роль лікаря блискавуче зіграв Максим Дільний. Юні актори створили невимовну атмосферу свята, сміху, радості.

Захід відбувся у будинку культури села Прошова. Значну підтримку в його проведенні надав завідувач клубом Леонід Миколайович Ванжула.

Вступаючи в новий відлік часу, ми маємо освятитися найкращими почуттями, добром, мирною неба над оселею, статків і злагоди в родині.

Зібрані під час дійства кошти будуть передані дитячому будинку «Малютка» у Тернополі. Від того, як ми шануватимемо своїх предків, свої кращі традиції, залежатиме наша духовність, цивілізованість, майбутнє родини, рідної України.

До 75-ї річниці УПА

Випробування грою "Гурби-Антонівці"

Цього року Україна відзначає 75-ту річницю з початку безкомпромісної збройної боротьби УПА за незалежність держави. Пам'ятаючи про героїчний чин українських повстанців, Молодіжний націоналістичний конгрес уже 15-й рік проводить наймасовішу спортивно-патріотичну ренову гру України "Гурби-Антонівці".

Захід відбувається в історичному місці: у лісовому масиві між Рівненщиною та Тернопільщиною, де у 1944 році був найбільший бій УПА проти НКВС, що закінчився тактичною перемогою української армії. Сили НКВС мали численну та технічну перевагу й розраховували на знищення повстанців у ході спроби операції. Натомість у півці прорвалися з котла з найменшими втратами.

Традиційно 350 молодих патріотів з України та з-за кордону зберуться 29 квітня — 2 травня.

Вшанувати полеглих воїнів УПА, які віддали життя за Україну в найбільшому бою з силами НКВС. Учасники гри щороку проводять волонтерські роботи з впорядкування штабу-музею УПА "Волинь-Південь" і могил повстанців. Крім того, Молодіжний націоналістичний конгрес видає книги про бій, встановлює стенди, інформаційні білборди та пам'ятні дошки.

Випробувати власні сили, навички, уміння. Справжній бій відбувається на території, площею 20 кв. км. Щоб подолати, доведеться виявити всі найкращі якості. Учасники діляться на дві команди-курени — "Вовки" та "Леви". Вони змагаються між собою за пра-

пори одна одної. Курені складаються з підрозділів: чоти і рої (як в УПА). Кожен учасник має імпровізоване життя — пов'язку кольору своєї команди (жовта або червона) на рукаві. Мета — не дати супротивнику зірвати пов'язку, натомість намагалися "вбити" якомога більше протинників. Магати елементом є побудова тактики та стратегії і пошук штабу з прапором супротивника. Крім куренів, є команда досвідчених гравців-диверсантів («Іжаки»), які чинять перепони, чим роблять гру цікавішою.

Прожити три доби життям воїна УПА. Відчути, що означає боротьба до кінця, перемогти слабкості, гартувати тіло і дух, робити все заради досягнення мети. Спати, чекаючи на "аларм", охороняти побратимів на "стійці", з ризиком ходити у розвідку чи шукати прапор серед боліт, рватися до бою... Учасники ночують без наметів, організованого харчування немає.

"Гурби-Антонівці" єднають Україну! Захід організовує Міністерство молоді та спорту України спільно з Тернопільською ОДА у партнерстві з Молодіжним націоналістичним центром.

Детальніше ознайомитися з правилами гри можна тут: gurby.org.ua

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО ГРУ

- 2016-го на гру приїхала молодь із 21 області України, а також із Білорусії та Сполучених Штатів Америки;
- учасники попередніх ігор — 14-та сотня Самооборони Майдану, волонтери мережі «Вільні Люди»;
- у грі брали участь народні депутати Гурту Олександр Медунець, Святослав Бойко, закомандира з виховної роботи Другого батальйону Національної Гвардії України Олександр Бойко та інші бійці АТО;
- після гри учасники проводять екологічну акцію з прибирання лісу.

Присвята гри

Багато учасників гри захищали і захищають країну в російсько-українській війні.

У 2015 році гра була присвячена пам'яті Володимира Гарматія.

У 2016 році — пам'яті Романа Атаманюка.

Володимир Гарматій

Учасник та ройовий гри "Гурби-Антонівці". Мешкав у селі Чернелів-Руський Тернопільського району. З квітня 2014 року Володимир служив у 51-й окремій механізованій бригаді, був лейтенантом, командиром ренової під Сєвродоноцьком, Донецьком, Лисичанськом. 25 липня 2014-го Володимир Гарматій загинув, захищаючи Україну, у віці 21 року.

Роман Атаманюк

Багаторічний учасник гри "Гурби-Антонівці". Сумчанин, неодноразово був у керівництві куреня як представник сумської чоти.

Із початком російсько-української війни став добровольцем батальйону "Айдар", потім воював у складі 93-ї ОМБ. У травні 2015-го 25-річний Роман загинув у Донецькому аеропорту внаслідок мінометного обстрілу.

Пам'ять

Днями до редакції надійшов від педагогів Острівської ЗОШ І-ІІІ ст.

«До нас звернулися родичів воїна, який перебуває в АТО і пише вірші, з проханням опублікувати вірш у газеті. Тому ми просимо вас виконати це прохання, а ми передамо газету бійцю».

Светлой памяти Сергея Нигояна

Твой трудный, затаенный и резко прерванный полёт

Примером служит тем, кому, возможно, в этой жизни повезёт.

Сегодня мы пришли сказать тебе ещё разок:

«Прости, что в тот январский день мы не смогли тебя спасти...»

Всю жизнь свою ты шёл по лезвию ножа и резал в кровь свою босую душу,

Но боль своей души ты никогда не выставлял наружу.

Вся жизнь твоя прошла по тонкому, как нерв, канату.

Ты этим приближал свою трагическую дату.

Ты всему миру доказал, как гордый армянин пошёл на смерть, как настоящий патриот и гражданин,

За свою Родину вторую, за честь и волю ты пошёл на вражескую пулю.

Ты в нашей памяти останешься такой, как ты в своих последних кадрах жизни — с бородой.

Поклялся на Майдане своему народу: что «... душу и тіло ми положим за нашу свободу...»

В тот роковой январский день тебя не стало.

Как только твоё сердце биться перестало,

Одним цветком земля беднее сразу стала,

Одной звездой богаче стали сразу небеса.

По правилам космической игры

Бог лучшими отзывает в Высшие миры.

И вот в такие первые ряды,

К большому сожалению, попал и ты.

Уже три года без тебя зимой метут метели.

Как жаль, что мы с тобой так много не успели.

Внезапно у гитары оборвал струны,

И мы с тобой ты песню не допели.

Нам было очень трудно провожать тебя в последнюю дорогу,

Не верилось, что это на земле была твоя последняя зима.

Сейчас, когда на небесах ты ближе к Богу,

Ты передай Ему, чтоб Он нам дал взаимы ума.

Привыкнуть к этому нельзя,

Что опустела без тебя земля.

В тот день в порыве страсти на Майдане ты сгорел, как Прометей.

И в ту же ночь зажглась на небе новая звезда

Под именем Нигоян Сергей...

Помним. Любим. Скорбим.

С уваженням и низким поклоном — Павел Иванович Бондарь.
12 января 2017 г.

Сергій Гагікович НІГОЯН

2 серпня 1993 —

22 січня 2014

Громадянин України вірменського походження, учасник Революції Гідності, один із охоронців Євромайдану, Герой України, Герой Небесної сотні... 22 січня 2014 року він загинув від поранень в голову, ший і груди, спричинених свинцевою картеччю під час події біля стадіону «Динамо» на Грушевського. Сергія було застрелено близько шостої години ранку, в момент, коли ще

тривало перемир'я між мітингувальниками та «Беркутом». Лікарі Майдану 20 хвилин намагалися реанімувати хлопця, проте зі сльозами на очах констатували смерть.

1 березня 2014 на вулиці Грушевського, біля Національної парламентської бібліотеки України, встановили пам'ятник Сергію Нигояну.

«Я стою не за Євромайдан, я стою за єдину Україну»

Про своє перебування на Майдані Сергій розповів у одному з інтерв'ю:

"Приїхав сам. Сусід довів мене до Дніпропетровська, а там я сів у місцеву маршрутку. Годину-півтори їздив містом, шукав, де збирається Майдан. Ходив, шукав — і нікого не знайшов. Вирішив піти на полізничий Київ. А вже з Майдану передзвонив батькові. Він цікавиться: "Де ти?" Відповідаю: "На Майдані". Батько запитує: "У Дніпропетровську?" Я кажу: "У якому Дніпропетровську? В Києві!..."

...8 грудня був вже тут. Почав шукати своїх із Дніпропетровська. Але не знайшов. Хлопці з Івано-Франківщини, Львівщини дали притулок.

Прийшов зі своїми подрузями, сказав, що хочу бути охоронцем, — прийшов з друзями. Подозився, що часто ходив до сцени слухати музику, а лише політиків.

"Коли партійні лідери виступають, тоді підходжу до сцени. Але ні з кого з них не був. Просто, побачивши ситуацію, зрозумів, що повинен бути за Майдан..."

ПОНЕДІЛОК 6 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00 ПРОФІЛАКТИКА. 14.30 Борхес. 15.00, 21.00, 05.10 Новини. 15.30 Фольк-music. 16.40, 03.55 Т/с „Анна Піль“.

ВІВТОРОК 7 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00, 07.00, 08.00, 13.00, 15.00, 21.00, 05.10 Новини. 06.10, 07.10, 08.10 Ера бізнесу. 06.15, 07.15, 08.15 Спорт.

СЕРЕДА 8 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00, 07.00, 08.00, 13.00, 15.00, 21.00, 05.10 Новини. 06.10, 07.10, 08.10 Спорт. 06.15, 07.15, 08.15 AgroЕра.

ЧЕТВЕР 9 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00, 07.00, 08.00, 13.00, 15.00, 21.00, 05.10 Новини. 06.10, 07.10, 08.10 Ера бізнесу. 06.15, 07.15, 08.15 Спорт.

П'ЯТНИЦЯ 10 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00, 07.00, 08.00, 13.00, 15.00, 21.00, 05.10 Новини. 06.10, 07.10, 08.10 Спорт. 06.15, 07.15, 08.15 AgroЕра.

СУБОТА 11 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00 У просторі буття. 06.30, 07.00, 08.00, 23.20, 00.15 Погода. 06.35 Підсумки.

НЕДІЛЯ 12 лютого. ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ. 06.00 Світ православ'я. 06.30, 07.00, 08.10, 23.15, 00.15 Погода. 06.35 На слуху.

Подільське СЛОВО. Виходить з березня 1967 року. Засновник — Тернопільська районна рада. Головний редактор: Наталія ЧаПРАК. Відповідальний секретар: Людмила КАЛИТА. Бухгалтерія, довідки: 528830. Журналісти: Лілія КУЛЕНИЧ. 096 923б-62-56. Адреса редакції: м. Тернопіль, вул. Бродівська, 17. Розрахунковий рахунок: 26003250972001 ТР КБ Приватбанк.

Життя як воно є | Заради сімейного щастя

Справжній чоловік

Тарілка розлетілася об стіну, дзвінко впала на підлогу і розбилася на друзки. Степан, вправно ухилившись від посуду, запущеного в нього, розгублено дивився на осколки. На мить йому здалося, що то лежать уламки його сімейного життя. І нічого вже не склеїти й не змінити, що не кажи і як не намагайся.

Почув, як у кухні плаче дружина. Оксана затулила обличчя руками. І гірко схлипувала. Вона сиділа на підлозі, притулившись спиною до холодильника. Жінка мала вигляд скривдженої дитини, і йому так захотілося пригорнути її, втішити й розрадити. Він у ній не сердився за запущену в нього тарілку. Все ж кохав дружину, не зважаючи ні на сварки, які тепер були щоденною нормою, ні на докори, котрим щедро посипала його від ранку до вечора.

Степан хотів уже кинутися до дружини, та вона раптово підвела голову, і їхні погляди зустрілися. Стільки холоду і неприязні було в Оксаниному погляді, що він ніби завелася, підійшла до нього і, карбуючи кожне слово, проказала:

— Ти зіпсував мені життя. Ні роботи в тебе нормальної, ні машини, ні квартири. А твоя зарплата — то мізер, якого вистачає лише на підгузки для донечки. Якби не мої батьки, то ми з тобою пішли б жебракувати.

Ти — ганчірка, об яку всі витирають ноги.

— Оксано, подумай, що говориш. Усі так живуть. Подумаєш, не купила нової сукні на день народження мами. Та в тебе їх стільки, що можна щодня в іншій ходити. Я хотів їхати на заробітки, та ти ж сама зазала, що робітки, то ти біла дружина, і дитини. Ось скоро аванс дадуть, і купимо тобі обнову.

Степан дивився на кохану й не міг збагнути, коли для неї все матеріальне набуло такої ваги. До весілля вона ж бо була зовсім інша: чуйна, добра, весела. Невже правду кажуть, що кохання розбивається об буденність і побут?

Жінка засміялася. А потім дала йому лапа.

— Ти — не чоловік. Не чоловік! У тобі немає нічого від справжнього чоловіка! Ті слова настільки вразили Степана, що він більше не чув, що говорить йому Оксана. Він просто розвернувся й пішов.

Блукав рідним містом, розмірковуючи про своє життя. Хіба міг

колись подумати, що та, котрій ладен був прихилити небо і покласти світ до ніг, кидатиме йому в обличчя такі гострі слова, що калічать душу? Хіба міг уявити, що його тихе сімейне щастя піде й не залишить і згадки про себе?

На землю вже спускалися сніжки, а чоловік далі блукав містом, ніби в лабіринті, шукаючи вихід. Не хотів повертатися додому, та й до батьків іти не мав бажання. Навіщо зайве турбувати їх своїми неприємностями? Зарадити — не зарадять, а серце буде криватись.

Раптом він зупинився перед рекламним щитом. На ньому був зображений чоловік у камуфляжі і напис: «Сину, вставай на захист Батьківщини. Твоя країна — це Україна». Внизу малими літерами — адреса військкомату та номер телефону. Рішення визріло відразу ж.

Народжувався новий день. За вікном сіріло. Степан кинув у сумку деякі речі. Прочинив двері в дитячу кімнату, підійшов до колушки. Декілька хвилин милу-

вався Софійкою, потім нахилився і поцілував у чоло. На душі зашкребли кішки. Як же він буде без неї? Та все, що робить, — заради неї — своїй донечки, свого сонечка. Аби вона пишалася батьком.

Нечутно вийшов з її кімнати. Прочинив двері у спальню. Оксана солодко спала. Він поклав поруч із нею білий аркуш.

Далі все відбувалося швидко. Написав заяву і пішов служити добровольцем на схід країни. Уже рік він щодня доводить собі й бойовим побратимам те, що написав у записці дружині. Він — справжній чоловік.

Анжела ДЗИЦЮК.

Усміхніться

Кіт - коту:

— Які у тебе оригінальні сонцезахисні окуляри червоного кольору...

— Це мені господар купив, щоб я вісянку за фарш приймав.

☺☺☺

— А чи є у вашому селі злодії?

— Слава Богу, немає. Але іноді люди самі крадуть.

☺☺☺

— Останній мужик з нашого села і стоїв в армію пішов. — А що, "відкосити" не міг?

— Чому не міг?! Відкосив — і пішов.

☺☺☺

У ресторані. Офіціант:

— Пані, чому ваш чоловік заліз під стіл?

— Це не чоловік, чоловік стоїть у дверях...

☺☺☺

Коли той, хто слухає, не розуміє того, хто говорить, а той, хто говорить, не уявляє, про що він говорить, — це філософія.

☺☺☺

— Мені здається, ти до мене нерівно дихаєш...

— Катю, не накручуй себе, я — астматик, віддай інгалятор.

☺☺☺

Розумна дружина ніколи не кричить на чоловіка. Накази видає спокійно, чітко і зрозуміло.

☺☺☺

Учителька:

— Діти, назвіть єдиного звіра, якого боїться лев.

Петрик, не роздумуючи: — Левиця, Маріє Петрівно!

Поради до часу | Сам собі агроном

Здорова розсада: від насіння до висадки

Виростити якісну розсаду власними руками — доволі клопітке завдання, але здійсненне, якщо знати кілька секретів, дотримуватись основних правил та уникати поширених помилок.

Коли сіяти розсаду?

Капуста рання (кольорова, білокачанна, кольрабі). Поява сходів при посіві сухим насінням — 3-6 днів. Вік розсади, яку висаджують у ґрунт, — 45-50 днів. Отже, для вирощування розсади капусту нам потрібно 48-56 днів. Якщо ми висаджуємо її на грядки в середині квітня, значить, насіння сіємо на розсаду в середині або наприкінці лютого.

Баклажани. Насіння сходять через 8-14 днів. Розсада готова до висадки на грядку через 45-50, а вирощена без пікіровки — через 40-45 днів після появи сходів. Зазвичай, висаджують баклажани в ґрунт у другій декаді травня, тож насіння на розсаду висівають у середині березня.

Огірки. Сходять через 4-8 днів. Розсада готова до висадки у відкритий ґрунт (як правило, не раніше другої половини травня) у віці 20-25 днів, тому посіяти насіння на розсаду не пізно наприкінці квітня — початку травня.

Перець. Сходять на 8-16 день. Розсада готова за 45-50, а вирощена без пікіровки — через 40-45 днів. Висаджують у відкритий ґрунт в середині травня, тож насіння сіємо в середині березня.

Селера. Сходять через 12-22 дні. Розсаду висаджують у відкритий ґрунт через 50-60 днів, але після того, як встановиться стійка тепла погода (середина травня), тому насіння сіємо в середині лютого.

Помідори. Сходять на 4-8 день після посіву сухим насінням. У відкритий ґрунт висаджують у віці 35-45 днів. Аби висадити розсаду в кінці першої декади травня, насіння томата висівають наприкінці березня — початку квітня.

Кавун, дніа. Сходи з'являються через 6-15 днів після посіву сухим насінням. У відкритий ґрунт висаджують 20-30-денну розсаду. Посів на розсаду — 1-2 декада квітня.

Салат. Сходи з'являються на 4-10 день. Через місяць після посіву розсада готова до висадки. Отже, на

розсаду можна посіяти в середині березня, оскільки цю холодостійку культуру у відкритий ґрунт можна висадити вже в середині квітня.

Базилік на розсаду сіють ближче до кінця березня. (Про цю рослину розповімо в одному з наступних випусків).

У чому вирощувати розсаду?

Найкраще використовувати ємності, з якими рослини можна висаджувати у ґрунт. Це саморобні паперові стаканчики, яєчна шкаралупа, горщики з картону, торфу, пресованого рисового борошна, які розкладаються у ґрунті, а також компости або торф'яні «пігулки», що збільшують у розмірі під час замочування і слугують відмінним матеріалом для вирощування рослини.

Ємностями для розсади також можуть бути розсадні касети (спеціальні пластикові підноси з окремими комітками). Можна скористатись і підручними матеріалами: пластиковими або паперовими стаканчиками з-під йогурту та інших молочних продуктів, пакетами з-під соку.

ґрунт для розсади

Для вирощування розсади використовують спеціальну ґрунтову суміш із компосту, піску та садово-городнього ґрунту у пропорції 3х4х3. Її можна придбати у садових центрах або приготувати самостійно. Інгредиенты такої суміші просівають через дрібне сито, щоб отримати пухкий садовий субстрат без грудочок. Демонструвати суміш рекомендується заморозити на пару чи у мікрохвильовій печі.

Покращити якість ґрунту для розсади можна за допомогою вермикуліту — спеціально оброблених дрібних мінералів, які забезпечують насичення ґрунту киснем та підтримують проникнення повітря. Якщо ви не впевнені, що зможете забезпечити своїй розсаді своєчасний полив, внесіть у ґрунт дренаж,

який затримуватиме вологу біля коріння рослин.

Готовим субстратом для розсади наповнюють контейнери так, аби до верху залишався приблизно 1 см, та ущільнюють, щоб усередині не було порожнечі. Після посіву насіння більшості культур присипають невеликим шаром ґрунту. Деяке насіння залишають відкритим — для проростання воно потребує світла. Подібні особливості, зазвичай, вказують на пакунку з насінням.

Підготовка насіння

Перед посівом насіння калібрують за величиною і масою: повнотілі насіння відокремлюють від пустих у слабкому розчині кухонної солі (20-50 г на 1 л води). Протягом 5 хв. усе непродуктивне насіння спливе на поверхню, а те, що осіло на дно, промивають на ситі проточною водою та злегка підсушують.

Для підвищення схожості та запобігання деяким хворобам сухе насіння прогривають на батареї парового опалення протягом 7-10 днів, періодично перемішуючи. Така процедура добре стимулює проростання насіння, вбиває на його поверхні збудників хвороб.

Освітлення

Якщо світла недостатньо, розсада росте слабкою, витягнутою та блідою. Ідеальні умови для сходів — 14-16 годин яскравого світла на день. Молоді паростки потребують набагато більше світла для свого розвитку, ніж дорослі рослини. Не в усіх квартирах і будинках сонце освітлює помешкання так довго. Тому, залежно від довжини світлового дня, використовуйте лампи підсвічування. Не забувайте регулярно повертати контейнери з розсадою, щоб паростки отримували рівномірне освітлення. Аби уникнути викривлення стебел, частіше розвертайте розсаду. Або поставте поруч велике дзеркало: світло від вікна буде відбиватися від його поверхні та рівномірно освітлювати всі рослини.

Температура

Часто рекомендують пророщувати насіння при температурі близько 22-25° С, а вже розсаду тримати при температурі 15-18° С. Важливо також враховувати, що нижчі температури сповільнюють процес росту, проте розсада у кінцевому результаті стає більш сильною, витривалою й загартованою. Але це може бути корисним, якщо ваша розсада вже готова, а час для висадки у відкритий ґрунт ще не настав.

Поливання

ґрунт із розсадою у жодному разі не повинен пересихати. Не можна також допускати і застою води. Підтримуйте субстрат у вологому стані, а поливання й обприскування паростків робіть із пульверизатора. Старші рослини поливайте водою кімнатної температури з лійки. Дорослу розсаду краще поливати з піддону — така процедура стимулює розвиток сильної і розгалуженої кореневої системи. Загальне правило поливу — часто, але стримано.

Важливо! Поливання холодною водою може миттєво загубити кореневу систему ще молодих рослин.

Підживлення розсади

Рекомендують проводити його один раз на 7-10 днів. Підживлюють розсаду лише в період росту. Не можна підживлювати рослини, що ще не вкоренилися.

Найкраще підгодовувати рановранці сонячного, але не жаркого дня. Дуже важливо, щоб добриво не потрапило на листя і стебла, оскільки це може викликати опік рослини.

За кілька годин до підгодовування розсаду рясно поливають. Це охороняє коріння від опіку і сприяє рівномірному просяканню добривом ґрунту. Прям'ятайте, надмірне внесення добрив шкодить розвитку рослини.

Дуже добре чергувати мінеральні та біологічні добрива зі стимуляторами росту на основі гумінових кислот.

Підготовка до висадки у ґрунт

Перед висадкою рослин на постійне місце вирощування необхідно призначити розсаду до певних умов. За тиждень (а то й раніше) слід виносити розсаду на балкон або подвір'я у теплу сонячну погоду. Поступово збільшувати час її перебування на повітрі і під прямими сонячними променями. Така процедура забезпечує відміну світлового загартовування рослин і запобігає утворенню сонячних опіків листя відразу після висадки. За 3-4 дні до висадки у ґрунт рослини залишають на балконі чи на вулиці цілодобово. Висаджувати розсаду в ґрунт краще або рано-вранці, або ввечері, після заходу сонця. Головне — уникнути прямого сонячного проміння.

Знай наших!

Спортивні ініціативи Байковецької громади

Нещодавно завершилися змагання з волейболу на території Байковецької об'єднаної територіальної громади, які у спортивних залах Лозівської та Дубовецької шкіл організував відділ культури, туризму, молоді та спорту Байковецької сільської ради. За результатами волейбольної команди із села Лозова, друге — зі Шляхтинців, третє — НВК «Лозівська ЗОШ І-ІІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад». Переможців та призерів нагороджували голова Байковецької об'єднаної територіальної громади Анастасія Вікторівна Пуляк — Микола Дума й Віктор Пуляк.

Спорт | Армреслінг

Сила рук

Армреслінг (англійською arm — рука, wrestling — уперта боротьба) як вид спорту з'явився у 1952 році. Його заснував американський журналіст Білл Соберанесу. За понад півстоліття спортивний поєдинок на руках, що проводиться за відповідними правилами на спеціальних столах, здобув безліч прихильників у всьому світі.

Нещодавно в навчально-виховному комплексі «Великобірівська ЗОШ-І-ІІІ ступенів-гімназія імені Степана Балає» відбулися традиційні змагання з армреслінгу серед школярів 9-11 класів під керівництвом учителя фізичної культури Сергія Касіяна.

За підсумками першого місця виборла десятикласниця Юлія Писаренко, друге — одинадцятикласниця Оксана Мороз, третє — учениця дев'ятого класу Ірина Гуйда. Серед хлопців найсильнішим виявився одинадцятикласник Віталій Шиманський. «Срібло» — у десятикласника Дмитра Бойка, «бронзу» — у дев'ятикласника Митри Сянюк. Переможців та призерів нагороджено грамотами.

На фото: учасники традиційних змагань з армреслінгу в НВК «Великобірівська ЗОШ І-ІІІ ступенів-гімназія ім. Степана Балає» — Віталій Шиманський та Юлія Писаренко. В центрі — суддя змагань Сергій Касіян.

Спорт | Футбольні трафунки

Топ-10 скандальних історій

Удар Зізу. Один із кращих футболістів усіх часів, який сьогодні тренує мадридський «Реал», Зінедін Зідан шокував уболівальників у фіналі Чемпіонату світу 2006 року, несподівано вдарив голу ногою італійського гравця Марко Матерацці. Причина цього інциденту — образливі слова, які італієць нібито сказав французові. За скоєне Зідан отримав Франції в серії післяматчевих пенальті поступилася Італії, яка вчетверте завоювала золоті медалі світової першості.

«Брудний» футбол. Світовий футбольний керівний орган ФІФА не зміг уберегтися від корупції. Скандал розгорівся 7 травня 2015 року, коли під час рейду в розкішному готелі в столиці Швейцарії — місті Берні були заарештовані керівники федерації футболу. Арешти проводили за підозрою в хабарництві, шахрайстві і відмиванні грошей, які були зафіксовані в Північній і Південній Америці й оцінювалися на суму 150 мільйонів доларів.

Побитий уболівальник. Легендарний французький футболіст Ерік Кантона, граючи за «Манчестер Юнайтед», зігнав злість на фанатів, який крикнув йому з натовпу образливу фразу. За побиття уболівальника спортсмена відсторонили від футболу до кінця сезону і покарали великим штрафом.

Ейзельська трагедія. Одна з найстрашніших в історії футболу. Вона трапилася 29 травня 1985 року в Брюсселі під час гри між італійським «Ювентусом» і англійським «Ліверпулем». Внаслідок обвалення стіни однієї з трибун загинули 39 людей, здебільшого італійців, сотні отримали поранення. Це сталося через те, що за годину до початку матчів група вболівальників «Ліверпуля» вербувала через огорожі, які розділяли їх з уболівальниками «Ювентуса». Італійські фанати намагалися втекти з тераси стадіону, обваливши опорну стіну трибуни.

Позбавили корони. Бразильці вбили цінність свій незмінний статус футбольних чемпіонів, який намагаються підтримувати гучними перемогами. Чемпіонат світу 2014 року в Бразилії мав стати тріумфом господарів, але в фіналі збірної Німеччини перемогла південних американців із рахунком 7:1. Факт такої ганебної поразки став скандалом — світ не

міг повірити в те, що бразильці більше не королі футболу...

Гол, який коштував життя. Захисник Андрес Ескобар у 1994 році став капітаном збірної Колумбії на Чемпіонаті світу в США. Під час матчу світової першості він забив гол у власні ворота. Це стало причиною раннього «вильоту» команди із загального заліку, а також особистим смертним вирок. Колумбійські кримінологи довели, що він поставив на команду рідної країни великі гроші і не змогли пробачити програшу. Після повернення додому Ескобара застрелили на вулиці...

Стрибнув у гречку. Нападнику збірної Англії Вейну Руні довелося пережити складні часи після того, як стало відомо, що він провів ніч із дівчиною з ескорту команди тоді, коли його дружина була вагітна. Це спричинило масу публікацій у засобах масової інформації, а невдачі «Манчестер Юнайтед», у складі якого грав Руні, додали трагедії в долю талановитого гравця.

Під кайфом. Аргентинець Дієго Марадона визнаний одним із найвидатніших гравців в історії футболу, але найбільше він прославився своєю пристрасною до заборонених речовин. Марадона боровся з наркотичною залежністю з молодих років. Після завершення спортивної кар'єри Дієго неодноразово заявляв про те, що часто виходив на поле в змін-

ному стані свідомості.

Вживали «порошок» й інші футболісти, зокрема англієць Пол Гаскойн і румун Адриан Муту. У 2008 році на вживанні марихуаноподобної захисник сімферопольської «Таврії» Денис Стоян. Гравець покупив травичку перед матчем із київським «Динамо», не знаючи, що вона містилася в кальяні. «Развизчай, допингові скандали розгадують фармакологічні препарати, щоб підвищити свою функціональність. А марихуана зовсім не допомагає, навіть навпаки», — посміхнувся тоді у Федерації футболу України й дискваліфікували Стояна на чотири місяці.

Договірні матчі. Мабуть, це вічна тема для рубрики «Футбольні скандали». Національна колегія суддів виявила схеми, за якими проводили «договірники». Загалом заарештували десять осіб — суддів, воротарів і корейських нападників.

Викрадення мамі. Бразилець Луїс Фабіано, який довгий час був за «Севілью», — один із найбільш високооплачуваних гравців світу. У 2005 році маму цього футболіста викрали з вимогою викупу. Вона залишалася заручницею упродовж сорока днів і була звільнена неушкодженою після того, як викуп було сплачено.

Підготував Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Спортивний калейдоскоп

Українська біатлоністка Юлія Джима завоювала «золото» спринтерської гонки на чемпіонаті Європи в польському містечку Душнікі-Здруї. Вона пробила містечко без жодного промаху, випередивши свою найближчу переслідувачку майже на півхвилини. Для українки особиста перемога на європейській першості перша в кар'єрі — раніше Юлія ставала лише в естафетах. Інші українські біатлоністки, які брали участь у спринтерській гонці, фінішували поза топ-20. Юлія Журавок без жодного промаху прийшла до фінішу 21-ою, Яна Бондар, допустивши три неточні постріли, посіла 24-те місце. До слова, Юлія Джима стала також срібною призеркою гонки переслідування під час чемпіонату Європи в Польщі.

Біатлоністка збірної України Анастасія Меркушина виборла «бронзу» в індивідуальній гонці на чемпіонаті Європи з біатлону в Польщі. Українка лише раз схилила на чотирьох вогневих рубежах, її відставання від лідера гонки становило 1 хв. 5 сек. Інші українські біатлоністки, які брали участь у гонці, фінішували у топ-15 — Юлія Журавок (11 місце) та Яна Бондар (14 місце).

У фіналі XXII меморіалу Олега Макарова ФК «Тернопіль» поступився «Колосу» з Ковалівки Київської області з рахунком 3:0. Два м'ячі представники Київщини, які, як і тернополяни, грають у першій лізі, забрили в першому таймі, третій — у другому, граючи в меншості.

Мадридський «Реал» залишився за бортом Кубка Іспанії. Королівський клуб за сумою двох чвертьфінальних матчів поступився супернику донецького «Шахтаря» в плей-оф Ліги Європи — «Сельті» з Віго із загальним рахунком 4:3. Відповідно до жеребкування, у півфіналі іспанського кубка зіграють «Сельта» з «Алавесом» і «Барселона» з «Атлетіко».

У фінальному поєдинку Кубка англійської ліги 26 лютого зіграють «Манчестер Юнайтед» і «Саутгемптон», який у півфіналі двічі з рахунком 1:0 несподівано обіграв «Ліверпуль» Юргена Клоппа. Гра відбудеться на стадіоні «Вемблі».

Китайська інвестиційна група стала новим власником ФК «Суми», який виступає у першій лізі чемпіонату України. Нові власники мета команді — вихід до Прем'єр-ліги, а цей сезон «Суми» планують завершити не нижче шостого місця. Наразі сумчани посідають 16 місце в турнірній таблиці.

Гравець львівських «Карпат» Василь Крацев став гравцем «Луго», який виступає у другому дивізіоні чемпіонату Іспанії. Український захисник приєднався до іспанців на правах оренди на півроку з правом викупу. «Нещодавно отримав інформацію, що є варіант продовження кар'єри в хоррошому клубі, який ставить за мету грати в Примері. Я погодився і тепер чекаю подальшого прогресу та досягнення футбольних висот. Вірю, що в мене там усе вийде», — каже Крацев. Окрім нього, в чемпіонаті Іспанії виступають вихованці «Карпат» — Мар'ян Швед («Севілья») та Олексій Гуцуляк («Вільярреал», на правах оренди).

Українська тенісистка Марта Костюк стала переможницею Відкритого чемпіонату Австралії-2017 серед юніорів у Мельбурні. У фінальному поєдинку Australian Open 14-річна киянка переграла першу «ракетку» турніру швейцарку Ребеку Масарову — 7:5, 1:6, 6:4. Вона третьою серед українських тенісистів завоювала трофей на юніорських змаганнях серії Великого шолому (Grand Slam). У 1991 році переможцем Roland Garros став 17-річний киянин Андрій Медведєв, 2010-го на цьому ж турнірі в Парижі тріумфувала 15-річна харків'янка Еліна Світоліна.

Підготував Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Все буде смачно

Ой, смачні ж які вони — із картоплі деруни!

Деруни з грибами

Інгредієнти: 600 г картоплі, 300 печериць, 2 цибулини, 2 яйця, 4 ст. ложки борошна, 100 мл сметани, сіль, перець, олія.

Гриби дрібно порізати, обсмажити в невеликій кількості олії до повного випарування рідини. Цибулю та картоплю натерти на дрібній тертці, змішати зі сметаною, сіллю й перцем. Потім додати яйця, борошно і смажені гриби, ретельно перемішати. Смажити на розігрітій сковороді з двох боків до золотистої скоринки. Подавати зі сметаною.

Тертюхи, драники, кремзлики, пльзчки, беці, бараболяни, деруни — як тільки не називають картопляні оладки в різних куточках України. А способів приготування цієї улюбленої страви ще більше, ніж назв. Спробуємо здивувати наших господарів вишуканими і, головне, простими рецептами дерунів. Гарантуємо, що від цієї смакота нікого не вдасться й за вуха відтягти.

Деруни в горщиках

Інгредієнти: 1 кг картоплі, 300 г печериць, 300 м'яса (свинини або курятини), 1 яйце, 300 мл сметани, 2 цибулини, 2 столові ложки борошна, сіль, перець.

М'ясо порізати маленькими шматочками і обсмажити на олії. Додати порізані соломкою печериці, смажити до випарування рідини. Туди ж висипати дрібно посічену цибулю. Обсмажити все до золотистого кольору. Посолити, поперчити. Картоплю натерти на дрібній тертці, додати сметану, сіль і перець. Добре вимішати і підсмажити маленькі дерунчики. У горщики шарами викладати деруни і м'ясо-грибну засмажку. Кожен шар змащувати сметаною. Закрити кришечками і поставити в розігріту духовку на 30 хвилин. Подавати зі сметаною або квашеними овочами.

Деруни з сиром і шинкою

Інгредієнти: 600 г картоплі, 100 г твердого сиру, 100 г шинки, 1 яйце, 2 ст. ложки борошна, олія, сіль, перець, зелень.

Сир натерти на крупній тертці. Шинку порізати дрібно кубиками. Картоплю натерти на дрібній тертці. Додати до картопляної маси сир та шинку, вбити яйце, посолити, поперчити, всипати посічену зелень, борошно, ретельно вимішати. Смажити невеличкі деруни на помірному

сильному вогні до золотистого кольору. Подавати гарячими. Гарно смакує зі сметанним соусом.

Дерунний торт із грибами

Інгредієнти: 600 г позиченої картоплі, 3 яйця, 3 цибулини, 200 мл сметани, 400 г печериць, сіль, перець, зелень, олія.

Картоплю та 2 цибулини натерти на дрібній тертці. Додати яйця, сіль, перець, 3 столові ложки сметани, ретельно вимішати, щоб маса стала однорідною. Тон (наскільки це можливо) млинці, наливаючи картопляну суміш черпаком у центр сковорідки, а потім розмазуючи її ложкою по всій поверхні. Обережно перевертати лопаткою, щоб млинець не порвався. Виходить 4-6

млинців. Цибулю порізати дрібними кубиками, печериці — пластинками. Підсмажити їх на олії до готовності. Додати решту сметани і готувати ще 10-15 хвилин, постійно помішуючи. Охолодити. Картопляні коржі змастити сметанно-грибною начинкою. Зверху прикрасити цілими печерицями. Поставити торт на 10-15 хвилин у духовку, щоб нагрівся, посипати зеленню.

Деруни з кисломолочним сиром

Інгредієнти: 500 г картоплі, 2 яйця, 1 ст. ложка майонезу, 200 г кисломолочного сиру, 2 зубчики часнику, сіль, перець, свіжа або сушена зелень, олія.

Картоплю натерти на дрібній тертці, злити рідину. У картопляну масу додати яйця, майонез, сіль приправи. Добре перемішати до однорідної маси. Сир розім'яти виделкою, якщо домашній і надто зернистий — перекрутити через м'ясорубку. Додати дрібно посічену зелень, розтертий в пюре часник, сіль і перець, ретельно вимішати. На розігріту пательню налити олію. Масою зверху викладати картопляну сирну, а чайною в центр кожного деруна — сирну, яку зверху накрити картопляною. Смажити з обох боків на невеликому вогні, перевертаючи кілька разів, оскільки деруни виходять досить грубенькі і мають просмажитися. Подавати зі сметаною. До речі, змастити сирну начинку використовувати м'ясний фарш, печінковий паштет або шматочки плавленого сиру.

Деруни з печінкою

Інгредієнти: 1 кг картоплі, 2 цибулини, 1 яйце, 2-3 ст. ложки сметани, 250 яловичої або курячої печінки, 1 столова ложка борошна, сіль, перець, олія.

Печінку порізати на шматочки і підсмажити на олії. Перекрутити через м'ясорубку. Картоплю і цибулю натерти на дрібній тертці, додати подрібнену печін-

ку, яйце, борошно, сіль, спеції, добре вимішати до однорідності. Смажити на олії. Подавати печінкові деруни з грибним або часниковим майонезом.

Панські деруни

Інгредієнти: 1 кг картоплі, 2 яйця, 4 цибулини (2 в картоплю, 2 в начинку), 2 ст. ложки борошна, 500 г м'ясного фаршу, 300 г печериць, олія.

2 цибулини порізати кубиками, обсмажити на олії, додати дрібно порізані гриби та фарш. Смажити на малому вогні, час від часу помішуючи, до випарування рідини. Посолити, поперчити, зняти з вогню. Картоплю і дві цибулини потерти на дрібній тертці, додати яйця, борошно, сіль, перець. Картопляну суміш викладати тонким шаром на розігріту сковороду невеликого діаметру. На одну половину великого деруна рівномірно викласти ложку грибно-м'ясної начинки, обережно за допомогою лопатки накрити начинку другою половиною млинця і смажити до появи золотистої скоринки. Подавати з будь-яким соусом.

Деруни на хлібі

Інгредієнти: 300 г картоплі, півбуханки чорного хліба, 1 цибулина, 1 яйце, 2 зубчики часнику, 1 ст. ложка майонезу, олія, сіль, перець.

Картоплю, цибулю і часник потерти на дрібній тертці. Додати яйце, майонез, спеції, усе ретельно вимішати. Хліб порізати скибочками або квадратиками (залежно від форми буханки). Намастити одну сторону хлібного шматочка картопляною масою товщиною приблизно 0,5 см. Викладати на розігріту пательню з олією картопляною стороною вниз. Смажити деруни-грінки до золотистого кольору. Потім перевернути і підсмажити хліб.

Смачного!

Дитячий майданчик

Не відповідай на добро злом

Знайдіть 6 відмінностей

У степу, далеко від села, чабан випасав отару овець місцевого багаття.

Одного разу, зібравшись у полювати собі на вечерю зайця, він помітив на краю невеликого ліса вогонь і поспішив туди. Підійшов ближче і дивиться: у вогні щось вовтузиться і чути, ніби хтось плаче. Наспів прив'язавши до шнурка мішок, чабан кинув його у вогнище.

— Залазь у мішок! — гукнув він. Щойно те, що вовтузилося у вогні, залізло у мішок, чабан його витягнув. Дуже він пошкодував, що врятував злого дракона, але було вже пізно. Дракон виліз із мішка, а чабан йому й каже:

— Драконе, що ти мені даси за те, що я тебе із вогню врятував?

— За те, що ти мене врятував, я тебе з'їм, — відповів дракон.

Чабан розгубився, не знає, що йому й робити. У цей час повз бігла лисичка та й запитує:

— А чого це ви сперечаєтесь?

— Чабан їй і каже:

— Та ось, лисце, я з вогню врятував дракона. Заспите його, чим він віддячить мені за це, а він відповів, що з'їсть мене.

Лисиця відразу зметикувала, в чому тут справа, і щоб урятувати чоловіка, удавано серйозним тоном мовила:

— Ні, чабане, я не вірю, що ти врятував дракона. А чабан їй на те роздратовано:

— А чому ти не віриш? Ось і мішок поруч лежить.

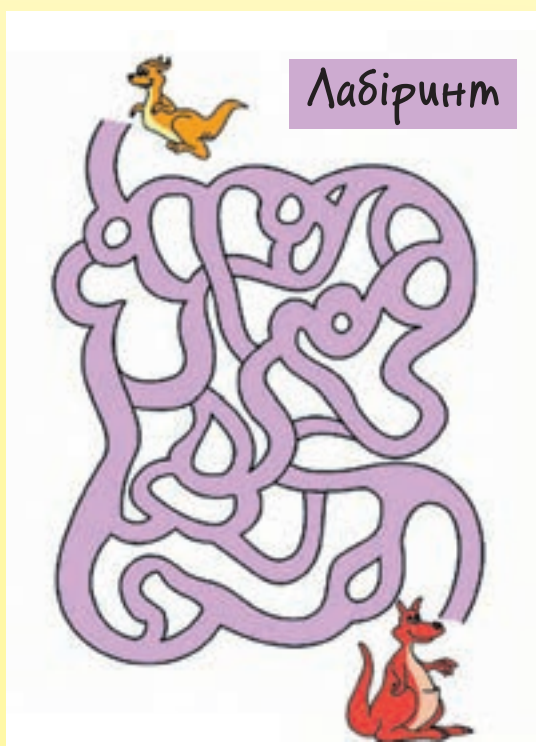
Лисиця зиркнула на той мішок і каже:

— Е ні, чабане, дракон у твій мішок не вміститься. Ти неправду кажеш...

Дракон, не зрозумівши хитрощів лисички, заліз у мішок.

— Умістився, — каже.

А чабанові тільки цього й треба: він мерщій зав'язав мішок, у якого вже сидів дракон, і кинув його у вогонь.

Лабіринт

Лічилки

Стоять коні на припоні.

Перший мій, другий твій.

Третього лови мерщій!

*****

Стоїть верба над потоком.

Похилилась трохи боком.

Похилилась до води,

Ти лива.

*****

Зайчик-зайчик-побігайчик,

Виніс хліба нам окрайчик,

Виніс свіжої води,

Ой, виходь жмуритись ти!

*****

П'ять зайчаток вийшли з дому,

Спершу стали по одному,

Далі — в пари, топчуть сніг...

Хто без пари — геть побіг!

